

Wykładowca:

prof. UAM dr hab. Jarosław Mikołajewicz

OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)
dla przedmiotu Wstęp do wykładni prawa administracyjnego

I. Informacje ogólne

1. Nazwa modułu kształcenia:
Wstęp do wykładni prawa administracyjnego
2. Kod modułu kształcenia:
10-WWPAw-a1-s
3. Rodzaj modułu kształcenia (obowiązkowy albo fakultatywny):
Fakultatywny
4. Kierunek studiów:
Administracja
5. Poziom studiów (I lub II stopień albo jednolite studia magisterskie):
I stopień
6. Rok studiów:
I
7. Semestr (zimowy lub letni):
Semestr letni
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin:
Studia stacjonarne: 30 godzin
9. Liczba punktów ECTS:
3 punkty ECTS

10. Imię i nazwisko, tytuł lub stopień naukowy, adres e-mail wykładowcy lub osoby prowadzącej zajęcia:

Prof. UAM dr hab. Jarosław Mikołajewicz

11. Język wykładowy:

Język polski

II. Informacje szczegółowe

1. Cel modułu kształcenia:

Nabycie wiedzy o wykładni prawa i umiejętności jej dokonywania.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują):

Brak wstępnych wymagań w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.

3. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:

XX

XX

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: Wstęp do wykładni prawa administracyjnego (WWPAW)		
Symbol efektów kształcenia:	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:
WWPA_W 01	Zna i rozumie podstawowe pojęcia dotyczące wykładni prawa. Zna podstawowe koncepcje wykładni prawa. Zna źródła prawa.	K_W01 K_W02 K-W03 K-W05
WWPA_W 02	Zna i rozumie podstawowe koncepcje wykładni. Posiada wiedzę o polskim tekście prawnym.	K_W01 K-W05 K-W07
WWPA_W 03	Zna podstawowe metody wykładni prawa. Zna różne rodzaje wykładni. Zna dyrektywy interpretacyjne, inferencyjne i kolizyjne.	K_W01 K_W03 K_W04 K-W07

WWPA_U 01	Potrafi posługiwać się podstawowymi pojęciami i konstrukcjami logiki formalnej.	K_U01
WWPA_U 02	Potrafi przeprowadzić podstawowe rozumowania walidacyjne i interpretacyjne. Potrafi usuwać niezgodności między normami i dokonywać inferencji.	K_U01 K_U04 K_U06
WWPA_U 03	Potrafi analizować teksty sformułowane w językach prawnym oraz prawniczym. Umie posługiwać się dorobkiem doktrynalnym i orzecznictwem na potrzeby konkretnych aktów wykładni operatywnej.	K_U01 K_U04 K_U06
WWPA_K 01	Potrafi podejmować i uzasadniać decyzje prawne z uwzględnieniem konstrukcji logicznych. Potrafi dokonywać wykładnię prawa.	K_K01 K_K04 K_K07

4. Treści kształcenia:

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: Wstęp do wykładni prawa administracyjnego (WWPA)		
Symbol treści kształcenia:	Opis treści kształcenia:	Odniesienie do efektów kształcenia modułu:
TK_01	<p>I. Pojęcie prawa.</p> <p>1. Pojęcie normy postępowania. 2. Rodzaje norm postępowania.</p> <p style="padding-left: 40px;">2.1.1. Normy prawne. 2.1.2. Normy moralne. 2.1.3. Normy religijne 2.1.4. Normy organizacji społecznych</p> <p>3. Obowiązkiwanie normy.</p> <p style="padding-left: 40px;">3.1. Obowiązkiwanie z uzasadnienia</p> <p style="padding-left: 80px;">3.1.1. Obowiązkiwanie tetyczne 3.1.2. Obowiązkiwanie aksjologiczne</p> <p style="padding-left: 40px;">3.2. Obowiązkiwanie behawioralne.</p> <p>II. Źródła prawa</p> <p>1. Fontes iuris cognoscendi</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>

	<p>2.1. Fontes iuris oriundi</p> <p>2.2.1. Stanowienie prawa</p> <p>2.2.2. Uznanie normy</p> <p>2.2.3. Umowa</p> <p>2.2.4. Precedens</p> <p>2.2.1. Precedens potwierdzający</p> <p>2.2.2. Precedens prawotwórczy</p> <p>2.2.4.3. Próba określenia miejsca precedensu w systemie prawa stanowionego.</p> <p>3. System prawa – definicja.</p>	
TK_02	<p>III. 1.Sytuacje wyznaczone przez normy prawne.</p> <p>1.1.Sytuacje podstawowe</p> <p>1.2. Sytuacje pochodne</p> <p>1.2.1. Uprawnienie</p> <p>1.2.2. Kompetencja</p> <p>1.2.3. Sytuacje złożone</p> <p>1,2,4, Prawa podmiotowe</p> <p>1.2.4.1. Prawo przedmiotowe</p> <p>1.2.4.2 Prawo podmiotowe</p> <p>2. Sens prawa.</p> <p>2.1 Formuła prawo gwarantuje</p> <p>2.1.1. Prawo grozi sankcjami</p> <p>2.1.2. Prawo przerywa dyskurs</p> <p>2.1.3. Prawo umożliwia wykonywanie praw podmiotowych</p> <p>3. Cechy formalne prawa</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>

	<p>3.1. Spójność prawa</p> <p>3.2. Zupełność prawa</p>	
TK_03	<p>IV. Sposoby wyśłowienia norm prawnych w tekście.</p> <p>1. Clara non sunt interpretanda</p> <p>2. Sposoby wyśłowienia norm prawnych w tekście.</p> <p>2.2.1. Kondensacja norm w tekście prawnym.</p> <p>2.2.2. Rozczłonkowanie norm w tekście prawnym.</p> <p>3. Przepisy merytoryczne i przepisy kompetencyjne. Wzmianka o typologicznym charakterze rozróżnienia.</p> <p>1.1. Sposoby wyśłowienia normy sankcjonowanej.</p> <p>1.2. Sposoby wyśłowienia normy sankcjonującej.</p> <p>1.3. Sposoby wyśłowienia obowiązku albo fakultatywności czynienia użytku z kompetencji.</p> <p>4. Rola preambułów w interpretacji.</p> <p>5. Aspekt realny wykładni.</p> <p>1.1. Precedens de iure a precedens de facto.</p> <p>1.2. Precedens statuujący (precyzujący) regułę a precedens – wzór.</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>
TK_04	<p>V. Zasady techniki legislacyjnej.</p> <p>1. Rola zasad techniki legislacyjnej.</p> <p>2. Budowa polskiego aktu normatywnego.</p> <p>2.1. Rozczłonkowanie treściowe aktu normatywnego.</p> <p>2.1.1. Tytuł aktu normatywnego</p> <p>2.1.2. Prawidłowe grupowanie przepisów w akcie normatywnym.</p> <p>2.1.2.1. Przepisy ogólne.</p> <p>2.1.2.2. Przepisy szczegółowe (szczególne).</p> <p>2.1.2.3. Przepisy uchylające i przechodnie.</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>

	<p>2.1.2.3. Przepisy końcowe.</p> <p>2.2. Jednostki redakcyjne tekstu aktu normatywnego.</p> <p>2.2.1. Podstawowe jednostki redakcyjne.</p> <p>2.2.1.1. Ustępy i artykuły w ustawie.</p> <p>2.2.1.2. Paragrafy w rozporządzeniu.</p>	
TK_05	<p>. VI. Stosowanie prawa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie prawa jako proces decyzyjny. 2. Względna formalizacja procesu stosowania prawa. Czy stosowanie prawa można by ująć jako czynność konwencjonalną? 3. Oświadczenia woli a oświadczenia wiedzy. 4. Ustalanie stanu faktycznego. Wzmianka. (Uwagi bardziej szczegółowe: wykład z logiki praktycznej; szczególnie: wnioskowania, logiczne podstawy ustalania faktów.) 	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>
TK_06	<p>VII. Wykładnia prawa – kilka tez teoretycznych</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Założenie racjonalności prawodawcy <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Racjonalność językowa 1.2. Racjonalność logiczna 1.3. Racjonalność empiryczna 1.4. Racjonalność empiryczna 2. Niewspółmierność wartości. 3. Wspólnota juryscentryczna. 4. Prawo: normy zwykłe i zasady. Postulaty prawa. 5. Struktura normy postępowania 	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>
TK_07	<p>. VIII. Wykładnia prawa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sens terminu „wykładnia prawa”. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Wykładnia sensu stricte. 1.2. Wykładnia sensu largo. 1.3. Wykładnia sensu largissimo. 2. Koncepcje wykładni prawa. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Koncepcje analityczne 2.2. Koncepcje argumentacyjne 2.3. Koncepcje hermeneutyczne 2.4. Koncepcje psychologizujące 2.5. Koncepcje realistyczne 3. Wykładnia doktrynalna a wykładnia operatywna. 4. Wykładnia 5. Wykładnia ratio imperi i imperio rationes. 	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>

	<p>5.1. Przykłady polskiej wykładni wiążącej</p> <p>5.1.1. Zasada prawa wpisana do księgi zasad prawnych.</p> <p>5.1.2. Uchwała składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego (kwalifikowana trybem)</p> <p>5.1.3. Zakres związania wykładnią administracji orzecznictwem sądów administracyjnych.</p> <p>5.1.4. Interpretacje podatkowe.</p> <p>5.1.5. Inne przypadki wykładni wiążącej prawa polskiego.</p> <p>5.2. Przykłady historyczne wykładni prawa polskiego.</p> <p>5.2.1. Powszechnie wiążąca wykładnia Trybunału Konstytucyjnego.</p> <p>5.2.2. Wytoczne wymiaru sprawiedliwości.</p>	
TK_08	<p>IX. Interpretacja prawa</p> <p>1..Fazy interpretacji</p> <p>1.1. Faza porządkująca</p> <p>1.2. Faza rekonstrukcyjna</p> <p>1.3. Faza percepcyjna</p> <p>2. Dyrektywy wykładni.</p> <p>2.1. Językowe dyrektywy wykładni</p> <p>2.2. Funkcjonalne dyrektywy wykładni</p> <p>2.3. Systemowe dyrektywy wykładni.</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>
TK_09	<p>X. Rodzaje norm prawnych.</p> <p>1. Normy merytoryczne a normy kompetencyjne.</p> <p>1.1. Normy sankcjonowane oraz normy sankcjonujące. Konwencjonalność rozróżnienia.</p> <p>1.2. Normy kompetencyjne.</p> <p>1.2.1. Normy kompetencji prawodawczej.</p> <p>1.2.2. Normy kompetencji do zaktualizowania czyjegoś obowiązku.</p> <p>2. Założenie generalności i abstrakcyjności norm prawnych.</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>

	<p>3. Czy w toku stosowania prawa dochodzi do sformułowania normy indywidualnej. U podstaw dyferencjacji pojęciowej stosowania i tworzenia prawa.</p>	
TK_10	<p>XI. Inferencje prawnicze</p> <p>1. Rozumowania oparte na tzw. logicznym wynikaniu normy z normy</p> <p>2. Rozumowania oparte na tzw. instrumentalnym wynikaniu normy z normy</p> <p>3. Rozumowania oparte na założeniu spójności ocen prawodawcy</p> <p> 3.1. Analogia iuris</p> <p> 3.2. Rozumowania a fortiori</p> <p> 3.2.1. Rozumowania z użyciem argumentum ad maiori ad minus</p> <p> 3.2.2. Rozumowania z użyciem argumentum ad minori ad maius</p> <p> 3.3. Wykładnia rozszerzająca i zwężająca.</p> <p>4. Analogia legis. Między interpretacją a inferencją.</p> <p>5. Reguły kolizyjne</p> <p> 5.1. Reguły następstwa czasowego</p> <p> 5.2. Reguły pozycji hierarchicznej</p> <p> 5.3. Reguły rozdzielności materii normowanej</p> <p> 5.4. Rozstrzygnięcia intertemporalne</p>	<p>K_W01 K_W12 K_W14 K_U01 K_U04 K_U06 K_K01 K_K04 K_K07</p>

5. Zalecana literatura:

Literatura podstawowa:

M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady, rady, wskazówki. Wydanie w miarę możliwości jak najnowsze.

Literatura uzupełniająca:

S. Wronkowska, M. Zieliński, Komentarz do zasad techniki prawodawczej z dnia 20 czerwca 2002 r., Wyd. Sejmowe 2004,

L. Leszczyński, B. Wojciechowski, M. Zirk-Sadowski, Wykładnia w prawie administracyjnym, Warszawa 2012; książka stanowi tom 4 Systemu Prawa Administracyjnego pod redakcją R. Hausera, Z. Niewiadomskiego i A. Wróbla.

6. Informacja o przewidywanej możliwości wykorzystania e-learningu:

E-learning nie jest przewidziany w obecnym programie studiów.

7. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium itp.:

Ewentualne informacje o charakterze i dostępności materiałów potrzebnych do zajęć przekazują prowadzący zajęcia na początku roku akademickiego.

III. Informacje dodatkowe

1. Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania:

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: Wstęp do wykładni prawa administracyjnego (WWPA)			
Symbol efektu kształcenia dla modułu:	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć:	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia:	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia:
LP_W 01	TK_01-10	Wykład	Wykład: egzamin pisemny.
LP_W 02	TK_01-10	J.w.	J.w.
LP_W 03	TK_01-10	J.w.	J.w.
LP_U 01	TK_01-10	J.w.	J.w.

LP_U 02	TK_01-10	J.w.	J.w.
LP_U 03	TK_01-10	J.w.	J.w.
LP_K 01	TK_01-10	J.w.	J.w.

Przykładowe – podstawowe – pytania-zadania egzaminacyjne oraz zaliczeniowe podają prowadzący na zajęciach.

Nie wszystkie treści kształcenia muszą być zrealizowane na zajęciach – niektóre mogą być przez prowadzącego zalecone do samodzielnego opracowania przez studentów w ramach oczekiwanej od nich tzw. pracy własnej.

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS):

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: Wstęp do wykładni prawa administracyjnego (WWPA)	
Forma aktywności:	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności:
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	Studia stacjonarne: 30 godzin wykładu.
Praca własna studenta (łącznie wszystkie formy)	Studia stacjonarne: 60 godzin (90 godzin wynikających z 3 punktów ECTS minus 30 godzin wykładów).
Suma godzin	90
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla modułu (przedmiotu)	3

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe:

Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich:

3 punktów ECTS.

Student otrzymuje wszystkie ww. punkty ECTS za ostateczne zaliczenie całego modułu *Wstęp do wykładni prawa administracyjnego* tzn. złożenie z oceną pozytywną egzaminu z tego przedmiotu. W skład tego całego modułu wchodzi: na studiach stacjonarnych – jedynie wykład.

4. Kryteria oceniania:

Stosuje się następujące kryteria oceniania studenta:

- a) poprawność i kultura języka,**
- b) umiejętność poprawnego formułowania myśli i poglądów oraz ich racjonalnego uzasadniania,**
- c) znajomość, rozumienie oraz umiejętność poprawnego stosowania pojęć i konstrukcji wykładni,**
- d) poziom poszczególnych umiejętności scharakteryzowanych powyżej w ramach opisu efektów kształcenia dla tego modułu.**

Jarosław Mikołajewicz